

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Edvardi Sylvii Ad Societatem Iesv Goam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

suam rursus accersit, & in posticis ædium partibus ambulatiu-
lam quandam nobis ad diuersandum attribuit. hinc nos quot peri-
culis, quot laboribus perfuncti fuerimus, ne longior sim, in præ-
sentia sileo. Sanctis sacrificiis & precationibus tuis nos admodum
commendamus, & patrum fratrumque carissimorum: quos ego ad
hanc gentem salutaribus erudiendam præceptis, & veram in agni-
tionem Dei conditorisque sui trahendam, propediem venturos
esse confido. Amangutio, 13. Calend. Nouembris. MDLI.

EDVARDI SYLVII AD SOCIETATEM

IESV GOAM.

Mangutianas res primùm, deinde verò Bungenses
ad Diuinæ maiestatis gloriam hac epistola perfe-
quar. Postquam à nobis Petrus Alcaceua discessit
in Indiam, (discessit autè Octobri mense, anno Do-
mini MDLIII.) Amangutium veni cum Cosmo Tur-
riano. ibi ex familia Regia multi insignes ac nobiles

& cum eorum singulis alii xv. ferme vel xx. Christiani sunt facti.
ad eum numerum accessere Meacenses Bonzii duo, quorum alter,
earum legum in primis peritus, multa percontatus à Cosmo, totà
illi suam vicissim de mundi opificè deque hominis anima senten-
tiam patefecerat, cuius erat summa, nullum esse planè verū om-
nium conditorem. Veruntamen ipsemet conditor suam illi gra-
tiam impertiri dignatus est, ut quanto versaretur in errore, & quam
essent vera, quæ à Cosmo dicebantur, liquidò cerneret. itaque Do-
minum Deum nostrum ex animo colere statim decreuit, id quo
melius faceret, omnibus rebus, quibus ad eam diem utebatur, ab-
iectis, exiguum sibi rectum, aliqua ex parte à nobis adiutus, cum
socio suo Barnaba exstruxit. ibi morantur ambo, & victum sibi
met suis manibus operantes quarunt: nihil è domo nostra, nihil
aliunde gratis accipiunt: ynam acquirendæ virtutis rationem sci-
fiscitantur à nobis, in qua, ceu nouellæ plantæ, adedò feliciter cre-
scent, ut mei me sanè ex eorum comparatione pœniteat. Eodem
tempore Iaponius alius quidam ad Deū conuersus est, magna hu-
manitate vir, acutoque iudicio, annos natus plus quinquaginta: &
quamuis, antequam constituit Christiana sacra suscipere, diaboli
tentationibus adedò vexatus est, ut in morbum inciderit; postea ta-
men quam Deo sese commisit, manna absconditum affatim hausit,
& nunc de pristina sua impietate, deque excellentia diuinæ legis
loqui non desinit. Is nouo nomine Paulus appellatur: & quòd ma-
gna prudètia & ingenio præditus est, & nihil vnquam adorauit in
vita, (nam Iaponiorum superstitionem inane semper nescio quid

judicauit) suo exemplo multos ad religionem impulit. Christus
 ille haud sanè fictè dat operam, siue transferendis in patriam
 quam scripris quibusdam, (qua in re valet plurimum, & stylus
 valde probatur) siue aliis mortalibus omni ratione ad veritas
 trahendis: praesertim verò confirmandis ac retinendis in fide
 phytis, quos antea tam vehementer insectabatur. Vxor eius &
 sunt iam Christiani, cum ipsius fratre non minùs ingenioso &
 nato, aliis praeterea ipsius affinibus & amicis.

Septuagesimum vel octogesimum alius circiter annum
 vir nobilis ac dynasta, superstitionem suam cum Christiana re-
 gione commutauit; idolorum ante id tempus cultor egrotus
 quippe cui, simulacris humi de more statuendis venerandi causa
 praesertim assiduitate laboris occalluerant manus. nunc verò tanta
 lux veritatis oborta est, vt de laboribus ab se frustra susceptis
 sua caecitate verba facere nunquam desistat. is idolorum
 templum aedificare decreuit, quò Christiani ad sermones inter
 cultu diuino seruos augendae pietatis causa conueniant: & rursus
 sis, qui sub imperio suo sunt, omni conatu persuadere conueniant
 ad Baptismum accedant: quo lustratus est eius quoque filius
 natus triginta, qui domum nostram Christianae doctrinae & sacro-
 rum causa ventitat. Tria passuum millia distat ab vrbe Amangur-
 vicus quidam; ibi ad quinquaginta vel sexaginta neophytos, reli-
 eos operarios omnes, tantum rerum diuinarum studium cepit
 vt, litterarum prorsus ignari, litteratos homines populares
 argumentando conuincerent. Quin etiam eius loci Bonzius
 cum illos saepe sermone atque altercatione lacerasset, turpiter
 iisdem superatus ac victus, existimationi suae denique migrante
 consuluit. eius discessu neophyti valde leuati sunt. iidem pariter
 vniuersi certum in locum saepe se conferunt, vbi de cultu diuino
 feritur, admonetque; inuicem sese, & ad fidem & religionem hortantur.
 Verum de statu rei Amanguriana plura cognoscetis ex epistola
 Cosmi Turriani, quam misit in Bungum; ex qua ego haec qua
 quantur excerpsti. Ex hisce pauperibus multi facti iam sunt, tum
 semper aliqui Christiani. iidem preces tenent, easque ad
 nuam ferè quotidie recitant: tum singulis casa (quod moneta ge-
 nus est) in eleemosynam datur: quare illi admodum leti, & Domino
 gratias agentes, domum sese recipiunt. iidem, Dominicis diebus,
 cum in ordinem discubere; qui Christiani ad sacrificium veniunt,
 liquid iis praebent eleemosynae causa: itaque & illi beneficio gra-
 dent, & Christiani rei totius dispositione atque ordine delecta-
 tur, & omnes in vniuersum Domino gratias agunt; cuius sibi me

nere, antea cetera ipsorum vita fecerit paruit. Paulus & Barnabas, & Meacenses Bonzii duo mirabiliter in fide proficiunt. Faxit Dominus, ut ad finem usque perseverent. Die qui fuit DD. Cosmo & Damiano sacer, vespere mortuus est Ambrosius Eunadus Faissimus, Regis oeconomicus eius funeri mecum interfuisse plus ducere ti sexus utriusque neophyti, signum Crucifixi unus est neophytiste praeferebat; & quoniam demortui domus a nostra plurimum abest, pompa mediam per urbem necessario ducta est. Efferebatur autem corpus admodum excelso feretro, tantaque funalium multitudine, ut ipsam diei lucem representarent; ac terrae quanto licet apparatu caeremoniisque mandatum est. Commovit ea res alicuique ad impias sectas deserendas cognatos ipsius, & majorem civitatis partem: quas quidem sectas plane relinquerent, si divinae legis interpretum hic foret copia. Vxor autem eius continuo pauperibus fecit benigne: nam & ipso quatrivno praebuit ipsi epulum, & domestica suppellectili multa distribuit: in iis etiam vestem sericam, ex qua conficietur pecunia ad aedificandam illis domum in area, quam idcirco nobis neophytus quidam attribuit. Hoc eius recte factum, ceteraque neophytorum erga inopes beneficia, quibus bis terve cibaria singulis mensibus largiuntur, compenset Dominus: quem vos rogate fratres mihi carissimi, ut haec ab illis fiunt, nullam ob aliam causam, nisi si ut eidem placeant: & simul in officio me sua benignitate confirmet.

Domus ea, cuius meminit Cosmus, perfecta iam est. Absolutum est opus v. Kalend. Iulii, & diebus aliquot ibidem sacrificatum, seramonisque de ipsius fundatione sunt habiti. Haecenus de rebus Aemangutianis. Nunc ad Bungenenses venio. Anno MDLIII. nostri lapidationibus ibi male accepti sunt, confectis in eos criminibus, quod carne vescerentur humana: sed rex, causa cognita, rem totam brevi compressit, dispositis custodiae causa circa domum nostram interdium noctuque vigiliis, atque ea sane praecleara fuit neophytorum probatio: quippe nos quoque majoribus cinctos videbantur angustis, eo maiorem ipsi firmitudinem animi constantiamque praese ferebant. Eo tempore multae ad neophytos conciones, multae contra Bonzios disputationes habitae sunt: qui victi, cum quid agerent non haberent, insigni mendacio populum oneraverunt, nulla re scilicet Christiana a Iaponica religione differre. Res erat sane periculosa: itaque nostri, divinae gloriae zelo inflammati, nil aliud per eos dies docere populum instituerunt, nisi haec duae religiones quantum opere inter sese differeret: legem quippe Iaponicam fabulis atque

mendacijs, Christianam vero planè certissimis niti principijs. Atque ob id ipsum Balthasar Gagus librū Japonico sermone cōscripsit, ac dedit Regi, quem Rex coram se, sicutque consiliariis recitavit, ac vehementer probatum suo signo obsignavit, atque ad Balthasarem remisit, iubens ei renuntiare, se libri eius exemplum describere habere apud se: proinde exemplar, obsignatum ut erat, ostendit magistratibus, ut eos, perspecta Christiana veritate & doctrina, in nevolos & amicos haberet. Ex eo tempore adhuc in pace fuimus Bonzii in Dominum credidēre complures. in iis quidam legis peritus ex eorum ordine, qui commentationibus vacant, nolentia teā vehementer aduersarius; huic ita deinde clarum veritatis lumine affulsit, ut in exquisendo Christiani hominis officio nunquam defatigaretur. Tantā verò tranquillitate fruitur animi, atque ita de beneficijs ipsius hærent infixā memoriā, ut pro iis, a quibus Christiana mysteria didicit, & a quibus huc missus est, denique pro Christi Euāgelij præconibus, præces ad Dominum assidue fundat. Selmus est quidam Dominus vici nō longè ab urbe positi, is, ut rem ad cultum Dei traduceret, anno superiore venit ad nos, & Balthasarem domum suam adduxit, qui feminam, & domesticos omnes, aliosque complures necessarijs ad religionem rudimentis adducit, & cōuertit ad Dominum. Horum exemplo tantus in religionis eius vici incolis motus animorum est factus, ut omnes ferè Christiana iam sacra susceperint. Vixit alius, decem leucas ab urbe illuc item anno superiore lucri causa se contulit neophytus operarius quidam, Antonius nomine: ibique reperit hominem, qui a demone septem iam diebus ita præfocabatur, ut nihil neque edulentum neque potulentum per fances posset dimittere. Hunc miseratus Antonius, & simul recordatus latronis eius, cui culpam suppliciter agnoscenti Dominus noster IESVS CHRISTVS ignouerat, aquam in vas infundit, expiatque manu sua per signum Crucis: deinde hortatur ægrotum, ut peccatorum suorum agat penitentiam, & credat in eum, a quo & conditus fuerit, & salutem possit accipere. Annuit ægrotus, & continuo porrectum sibi poculum aquæ totum penitus hausit, appositumque oryza paulum, sine labore comedit. Quæ res ægrotum ita permouit, ut cum primum per corporis vires liqueret, ad nos conferre sese Christianæ religionis suscipiendæ causa decerneret: itaque fecit, omnem superstitionē abiicit, Christianos ritus ac preces edidit, paucisque post diebus est mortuus. Alium etiam conuertit ibidem Antonius, claro admodum genere natum, Lucas nouo iam nomine dicitur. Is cum Baptismi causa ad nos venisset, postea quam ablu-

rus est, Balthasarem domum suam cum Ioanne Ferdinando An-
 tonioque perduxit. ibi dies aliquot instituendis baptizandisque
 ita multis vacarunt, vt ex vna tantum Luca familia, sexaginta ca-
 pita (in his uxorem Luca, duosque filios virili aetate) caelesti laua-
 cro purgauerint. Quorum tanta constantia, tantum animi robur
 apparuit; vt suo exemplo aliis ad fidem trahendis numerum dein-
 de recentorum impleuerint. Annus circiter agitur, cum quidam
 oculorum acie sanè debili baptizatus est. is, Dei benignitate fa-
 ctum est, vt vnà cum animi lumine oculorum quoque lumen reci-
 peret: etenim continuò clarè capit videre: cuius rei fama cum la-
 tius manasset, Iaponiorum ad nos concursus hinc inde statim est
 factus, partim caecorum, partim vario morborum genere, vt lepra,
 febris, aliisque huiusmodi laborantium, in quibus Dominus, pro
 sua sapientia, caelestis numinis vim saepe declarat. Quod vt faci-
 lius cognoscatis, nonnulla referam, quae in hoc genere contige-
 runt; in popularibus neophyti illius, quem ex oculorum debilita-
 te repente conualuisse docuimus; iam inde ab ipso abauo quidam
 hereditario veluti iure, & quasi per manus acceperat, vt a dæmone
 torqueretur; atque is, impetrandæ salutis causa, in victimas & im-
 pia sacrificia patrimonium pænè consumpserat. Verùm dæmones
 idolis inhabitantes, quo maiores sibi honores haberi cernebāt, eo
 vexabant hominem grauius; nec illius tantum modo cruciatu cō-
 tenti, arseptum ipsius quoque filium annos natum triginta adeò
 malè accepere, vt multos dies nihil omnino gustaret, nec iam pa-
 trem vel affines agnosceret. Balthasar vbi id rescivit, contulit eò
 sese, cumque filium in ipsis tormentis offendisset, iussit eum diui
 Michaëlis nomen pronuntiare. paruit ille, & in ipsa pronuntiatione
 nis clausula tam vehementer intremuit, tanta cum gesticulatione
 motuque membrorum, vt qui astabant; rei miraculo perhorresce-
 rent. Verùm diuinæ placitum est bonitati, vt simulatque super eum
 Balthasar sacra illa effatus est verba: In nomine Patris & Filii &
 Spiritus sancti, a nequissimo spiritu liberatus, continuò & cibum
 & vsum mentis rationisque receperit. Deinde verò vnà cum patre
 Christiana rudimenta edoctus, & vterque sacro fonte lustratus est;
 ac filius quidem, Michaëlis; pater autem, Pauli nomen assumpsit.
 Paucis post diebus, eiusdem Pauli filia, soror Michaëlis, ad tēplum
 nostrum accessit, quæ item triginta iam annis malè a dæmone ha-
 bebatur. Ea cum velle se Christianam esse dixisset, vehementi pa-
 triter ipsa timore corripitur. Tum Balthasar ad exorcismos confu-
 git, capitque mulieri suadere, vt nomen IESV nec non D. Michaë-
 lis pronuntiaret. illa verò discretiata grauisimè, ore compresso,

voce veluti in eantem soluta, respondit, si Xaca & Antida, qui legem dedere Iaponiis, idola repudiarentur, neminem adorandum esse præterea: neque verò se cuiuspiam vi ab eorum cultu posse abduci. postridie (qui dies fuit Beatissimæ VIRGINIS facer) templi Christianis referto, cum mulier quoque adesset; Balthasar sacro peracto ad exorcismum rediit. Hic dæmon versum ejulare, impiam conqueri, feminamque torquere. Cum in eo statu res esset, Christiani, qui aderant, in preces dedere sese, nec ita multo spiritus ille nequam erupit, mulier autem valde leuata est, atque integra prorsus mente, potum petiit, porrectamque sibi aquam benedictam seu benedictam ebibit. Tum iussa dicere IESVS, MARIA, cum suaviter pronuntiavit, ut vox Angeli videretur. Ex eo tempore nunquam deinceps à dæmone vexata est; iamque Christiana secula suscepit. Qui ægroti huc devenere, ex his ad trecentos sunt Christiani cernuntur. quorum sermones inter se, de beneficiis Domino post Baptismum acceptis, operæpretium est audire, cum hic patientiam in morbo ferendo, ille recuperatam proprietudinem prædicat. solent autem huiusmodi ægroti, decem aut quindecimve singuli ad Christianam religionem secum adducere, quorum corpora non alio medicamento curantur à nobis, nisi aqua benedicta, cuius virtus in hoc regno multis experimentis, præsertim verò in oculorum curatione, quibus Iaponii vulgè laborant, est comprobata: ut eius petendæ causâ à leucis decem vel duodecim undique concurratur ad nos.

Hoc anno, qui post Christum natum est MDLV. in hac ecclesia Funaiensi, à Cineribus ad Paschalia usque solennia, conciones quotidie cum sacrificiis habitæ sunt, tanta neophytorum frequentia, ut eos domus nostra non caperet, tantòque animi ardore, nonnulli ut è pagis pridie domum nostram venirent, quo postridie manè ad tempus concioni adessent; nonnulli autem ad templum duabus ante lucem horis accederent, quibus rebus homines ita vehementer inflammabantur, ut quotidie ferme deni, duodeni, vel etiam viceni post catechismum fierent Christiani. Itaque baptizati sunt eo toto Quadragesimæ tempore quadragesimæ. A Paschalibus feriis usque ad Pentecosten eodem fervore ac studio continuatæ sunt quotidie conciones, neophytorum rogatu, qui, propitiandi Domini causa, mysterium Confessionis sanctam quam diligenter frequentant; quorum vitæ morumque immutationem post Baptismum noti affinesque eorum valde mirantur, quippe, ut quisque maxima pro Christi nomine ignominia afficitur, ita se beatissimum putat. Quidam etiam, cum inimo

conuersionis, nōnullo pudore territus, latitaret; ita se nunc palam penitus in causam Christianam tanra sua cum delectatione demisit, vt verbo Dei potius quam cibo sustentari aliq̄ue videatur. Cæremonia quoque nostra funebris magna cum admiratione probatur ab ethnicis; vt funus quod primū duximus, hominum plus tria millia spectandi causa celebrauerint. cum autem pauperibus æquē ac diuitibus honorem à nobis vident haberi; tum verò legi Domini Dei nostri simile nihil fatentur esse. atque lex ea sanè latè vagatur in hoc regno Bungenſi: nam præter urbanum neophytorum gregem; Tacali quinquaginta, vel sexaginta, Siquiditotidem, Quinctani (pagorum hæc nomina sunt) plus ducenti, videntur. Neophytus quidam est, quem cæteri ob eius virtutem parentis loco venerantur & colunt; qui sæpe ad sacrificia & conciones huc ventitat. Is ea circuit loca, & cunctos ad officium adhortatur. Superioribus diebus Balthasar Gagus cum Ioanne Ferdinando Firandum profectus est ad Lasiranorum, qui ibi erant, confessiones audiendas. Rex autem, antè quàm discederet, venit ad nos, iussitque Balthasarem de comœatu sine cura esse: daturum se qui eum prosequeretur, & omnia ad iter necessaria compararet, idemque, si Balthasar veller, præstaret in reditu: præfectis etiam, quacunque transeundum esset, iumenta & cætera, quæ opus forent, se imperaturum. Eum nunc in singulos dies expecto, Mecum hîc de neophytis remansere senex quidam, Antonius nomine, quinquaginta vel sexaginta natus annos; & alii præterea quatuor vel quinque homines impigri ad necessaria negotia obeunda.

Scriptis iam litteris, ex Ida pago non longè ab vrbe posito, mulier quædam cum marito ad hoc templum Baptismi causa se contulit. Sed vterque, quòd Balthasar aberat, domum suam re infecta consilioque pænè mutato reuertebantur. id vbi cognouit Antonius is, quem modò nominauij, me appellauit, vt preces ab omnibus, qui aderant, ad Dominum pro vtroque eorum habendas curarem. itaque dum orationem Dominicam clara voce multi pronuntiamus, conspecta mulier est adeò vehementer intremere, vt illam ipsi tres homines regere & continere non possent: dentibus verò tam acriter infrendebat, vt viderentur effringi. interea constrictis ipsius manuum digitis, mulierem signo Crucis & aqua benedicta lustrabat Antonius: nobis ex altera parte in oratione Dominica & Angelica salutatione perseuerantibus. Post hæc mulier aliquantulum consopita, simul atque expergefata est, iussa dicere, IESVS, MARIA, primū veluti indignabunda pro-

da pronuntiauit. tum ei manus arctius iterum vinciuntur, precationi simul omnes insistimus: nec ita multo post femina dolens manibus, & lamentari, & rogare, vt sese quam citissime solueretur. Deinde, pia admodum voce proferens, IESVS, MARIA, verum Creatorem suum adorare se dixit, grauemque sese peccatorum agnoscere. Eadem mihi postea affirmavit, se toto septennio contingentem sensisse grauedinem, sed iam ea leuatam, & exhibentem esse. Postridie manè cum marito discessit: redituri ad Bapum cum primùm Balthasar Firando reuertetur. Mihi sane magnam tota res attulit voluptatem, & ex eo die planè alia mulier atque antea, visa est. Multa praterca in hac regione geruntur Domino; qui nos pro sua bonitate idoneos vineæ suæ cultores agnetur efficere. è Bungo 12. Cal. Octob. MDLV.

TAQVÆ REGIS FIRANDI AD MEL-
CHIOREM NONNIYM.

PATER Mag. Franciscus cum meum in hoc regnum venisset, Christianos fecit magna numero mei voluptate nonnullos, quos equidem commendatos habeo, & ab omni iniuria tueor. Bis deus ad nos venit etiam Pater ille, qui Funaii verum baptizauitque cum ex affinibus meis aliquot, et ex reliqua nobilitate permultos: quem ego vitum aliquoties audiui, eiusque doctrinam, quæ mihi penitus hæret in medullis, ita probaui, vt Christum sequi planè decreuerim. Quocirca te in meo regno videre magnopere cupio: semel quippe mentitus, non mentis iterum. Tu si ad nos te contuleris, & rem Deo gratissimam feceris, & à me quam honorificentissimè liberalissimeque tractaberis firando. Taqua Nombo Firandi Rex.

COSMI TURRIANI AD SOCIETATEM
IESV IN LVSTITANIAM.

RX quo tempore à Francisco Xauerio, qui postea migravit è vita, Amangutii sum relictus; res per manus generis aduersariū minimè tranquillæ fuerunt: qui cum intelligeret quantum Euangelii promulgationi proficeretur, omni ratione eam impedire conatus est: bellum enim Regem inter ac populares eius ita perniciosum excitauit, vt vigesimo post meum aduentum die, Regem ipso cum filiis interfecto, alium, qui Regis Bungi erat frater, in magna tamen principum dissensione, suffecerint. Nec tamen à nobis inter-